

Izpit za viličarja ne obstaja!

Avtor:
Miha Juvan

Pogosto med razpisnimi pogoji za delovno mesto skladiščnik oz. viličarist zasledimo, da morajo kandidati imeti opravljen izpit za viličarja. Podoben izraz se pojavlja na usposabljanjih za varno delo z viličarjem, kjer se kandidati in kandidatke pritožujejo, češ zakaj jim je potrebno prisostvovati pri omenjenem usposabljanju, če pa imajo vendar opravljen izpit za viličarja. Izrečeno tudi večkrat podkrepijo z različnimi dokumenti, ki pa, kot bomo ugotovili skozi članek, nimajo nobene pravne osnove, kaj šele pomembne teže na področju varnosti in zdravja pri delu.

PRAVNE OSNOVE

Če najprej obravnavamo osnovni zakon, ki definira kategorije vozil, bomo v 19. odstavku 56. člena Zakona o voznikih (ZVoz-NPB1) ugotovili, da spadajo delovni stroji in motokultivatorji v G kategorijo, kamor bi seveda lahko uvrstili tudi viličarje. Nadaljnje pa prav tako ugotovimo, da nam ta kategorija avtomatično pripada, ko opravimo katerokoli drugo osnovno kategorijo. S tem je zagotovljeno, da so upravljalci delovnih strojev in motokultivatorjev, ki se vključujejo v promet, seznanjeni s cestno prometnimi predpisi. V taistem zakonu je predpisan tudi enotni obrazec, na katerem se definirajo posamezne dosežene kategorije.

38. člen Zakona o varnosti in zdravja pri delu (ZVZD-1) predpisuje, da mora vsak delodajalec svoje zaposlene usposabljanje za varno delo tako teoretično kot praktično in to za specifične nevarnosti in tveganja, ki jih je za konkretno delovno mesto definiral v Izjavi o varnosti z oceno tveganja in je za to sprejel primeren program usposabljanja. **V Pravilniku o varnosti in zdravju pri uporabi delovne opreme (Uradni list RS, št. 101/04 in 43/11 – ZVZD-1) mora delodajalec pri uporabi delovne opreme, ki predstavlja nevarnost ali škodljivost za poškodbo ali zdravstveno okvaro delavcev, v kar, po sodni praksi, delo z viličarjem zapade, zagotoviti dodatna usposabljanja in skladno z že omenjenim 38. členom ZVZD-1 periodična teh usposabljanj in preizkusov znanja ne sme biti daljša od dveh let.**

IZPIT ZA VILIČARJA

Kot omenjeno v uvodu, se pogosto med zaposlenimi oz. ponekod v arhivih personalnih map pojavljajo zelo lično izdelane listine, na katerih je že skoraj s sijočimi črkami zapisan naziv dokumenta – IZPIT ZA VILIČARJA. Izdajajo jih različni pravni subjekti, od avtošol, do imetnikov dovoljenj za opravljanje strokovnih nalog na področju varnosti in zdravja pri delu, vmes pa se najde še kakšen "podjeten poslovnež". Listine, ki se pojavljajo so lahko od zelo amatersko tiskanih na službenih tiskalnikih do zelo profesionalnih izdelanih izkaznic s sliko kandidata, ki vizualno močno spominja na vozniško dovoljenje. Pogosto na listini ni definirana doba veljavnosti usposabljanja, s čimer marsikdo pogosto razume, da je njegov izpit za viličarja veljaven neomejeno. Skoraj vedno pa se na omenjenih listinah oz. potrdilih navaja zakon, ki naj bi dajal temu dokumentu legitimnost. Vendar se tu pojavi novo presenečenje, saj ne gre za nobenega od predpisov vezanih na promet, ampak za naš osnovni Zakon o varnosti in zdravju pri delu oz. njegov famozni 38. člen, ki smo ga že omenili. Tako izvajalci takšnih usposabljanj na samo potrdilo navedejo pravni akt, ki izključuje vse kar je obljubljeno v oblakih. Na žalost se marsikateri posameznik, nevešč področja, ujame v past in odšteje zajeten znesek, da pridobi neko kvazi potrdilo, s čimer dokazuje delodajalcu, da izpolnjuje razpisne pogoje za željeno delovno mesto. Delodajalci pa seveda, običajno tudi nevede, to podpirajo z že omenjenimi razpisnimi pogoji in sprejmejo takšna potrdila kot merodajna, saj bodo raje vzeli v službo nekoga, ki zna voziti viličarja, napram nekemu, ki ga ne zna.

NACIONALNA POKLICNA KVALIFIKACIJA VOZNIK/UPRAVLJALEC VILIČARJA

Seveda pa obstaja primernejši način dokazovanja znanja za voznika oz. upravljalca viličarja in to je Nacionalna poklicna kvalifikacija, ki jo izvajajo različne pooblaščenice institucije širom

naše države. Nacionalna poklicna kvalifikacija oz. s kratico NPK je delovna, poklicna oziroma strokovna usposobljenost, ki je potrebna za opravljanje poklica na določeni ravni zahtevnosti del in je pripravljena na podlagi nacionalnega poklicnega standarda. Nacionalna poklicna kvalifikacija omogoča pridobitev javno veljavne listine o poklicni usposobljenosti in se uvršča v nacionalno ogrodje kvalifikacij (SOK). Program usposabljanja za pridobitev NPK za voznika oz. upravljalca viličarja običajno obsega manjše število ur teoretičnega in praktičnega usposabljanja, pri čemer na koncu sledi preverjanje znanja. Vsak, ki preverjanje uspešno opravi pridobi javno veljavno listino, s katero lahko dokazuje svoje znanje pri uporabi viličarjev. Na žalost se v praksi takšnih usposabljanj skorajda ne izvaja, vzrok pa je zelo verjeten v že zgoraj navedeni problematiki.

ZAKLJUČEK

Strokovni delavec, bodisi notranji bodisi zunanji, mora skrbeti, da je prva beseda njegovega imenovanja upravičena in to skrbi prav s svojo strokovnostjo in pravilnim izrazjem. Zato lahko na tem področju s pravilnim svetovanjem delodajalcem in vestnim ter strokovnim izvajanjem usposabljanj poskrbimo prav mi sami, za kršitelje pa naj poskrbi organ, ki nadzira področje zakona ZVZD-1. Zatorej se držimo naslednjih osnovnih pravil:

1. Besede izpit ali tečaj ne uporabljajmo, ampak bodimo skladni s pravnim aktom, kjer se uporablja beseda usposabljanje.
2. Skrbimo, da se praktični del izvaja z vsemi tipi viličarjev, ki jih bo posameznik uporabljal pri svojem delu.
3. Preprečujemo prenosljivost veljavnosti usposabljanj z enega delodajalca na drugega, saj moramo, zaradi različnih vzrokov (interna pravila, delovno okolje, tipi viličarjev, znamke viličarjev itd.) pri novem delodajalcu poskrbeti za novo usposabljanje.
4. Smo skladni z zakonodajo in preverjanje teoretičnega ter praktičnega znanja izvajamo obdobjno na dve leti.
5. Svetujemo delodajalcu, da v svoje razpisne pogoje za dokazovanje znanja pri uporabi viličarjev zahteva NPK za voznika oz. upravljalca viličarja.